

Erasmus+
Cete Microconsorci ESAM-TILC

Diari de la Mobilitat a Brescia

18-24 de febrer de 2024
Ignasi Candela i Luengo

Visitem Brescia

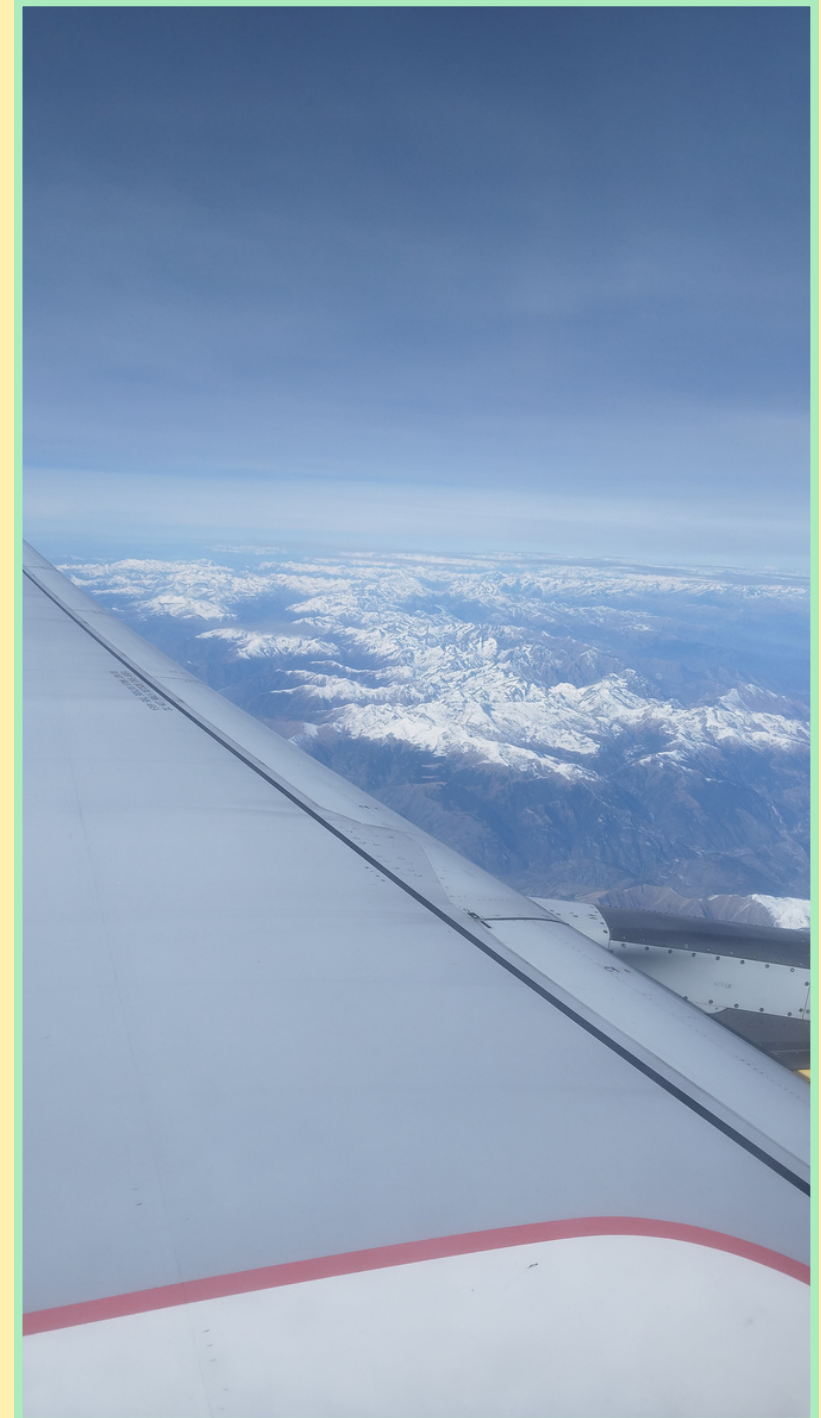
18-24 de febrer del 2024
Brescia

DIA 1 - 18 DE FEBRER DEL 2024

Comença la setmana d'ERASMUS i el primer pas és trobar-me a l'aeroport amb les companyes i company de viatge.

Prèviament l'Ana, la Raquel, l'Eva, la Rosalina, el Pepe i jo només ens havíem vist virtualment però, després d'una estona m'he adonat que la convivència i la complicitat durant l'estada a Brescia serà fàcil.

DIA 2 - 19 DE FEBRER DEL 2024

Al matí ens trobem amb la Marilena Egermini la nostra referent i contacte durant l'estada a Brescia. Durant tota la setmana ens acompanyarà als diferents centres educatius amb els que ha contactat per confeccionar el nostre programa de visites.

Aquest primer dia ens acompanya a l'*Ufficio Scolastico Territoriale (UST)* di Brescia que podria ser equivalent als Serveis Territorials a Catalunya.

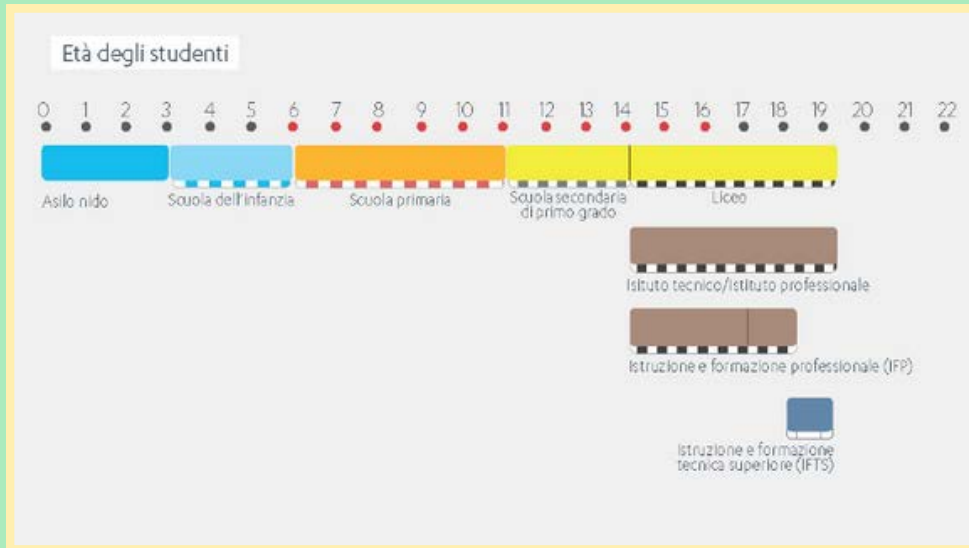
En aquesta oficina, la professora Bianca Gheza, referent provincial de l'UST, ens fa una presentació sobre el sistema educatiu estatal d'Itàlia, concretant l'organització de la regió de Brescia.

Durant tota la setmana, ens adonarem que sovint fan referència a la constitució italiana i altres normatives educatives. Sembla que per a ells és important deixar clar que l'estat té la responsabilitat d'escolaritzar tot els infants en edat escolar sigui quin sigui el moment d'arribada al país i sense importar l'estatus. Així doncs, aquest alumnat serà matriculat, per norma general, al curs corresponent per edat o com a molt un curs inferior o superior segons les proves inicials. Per tant, una situació similar a la del sistema educatiu català.

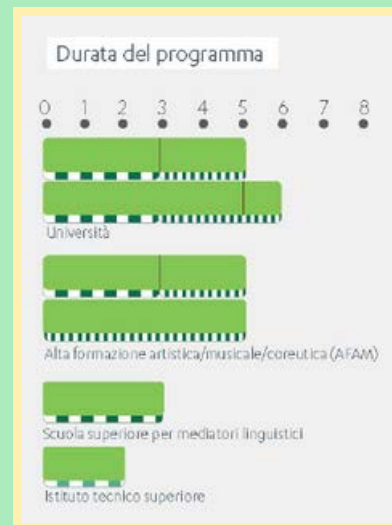
Ufficio Scolastico Territoriale di Brescia

DIA 2 - 19 DE FEBRER DEL 2024

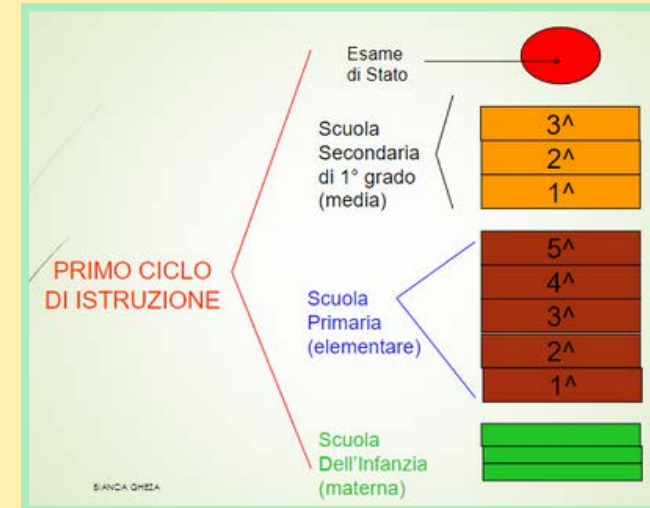
El sistema educatiu italià

- Obligatoris 6-16 anys
- En acabar l'escola secundària de 1r grau (14 anys) han de fer l'*Esame di Stato*

L' "ESAME DI STATO" ÉS CLAU PER ENTENDRE DIFERENTS ASPECTES DURANT LES VISITES ALS CENTRES. UNS CENTRES EDUCATIUS AUTÒNOMS PERÒ AMB L'OBJECTIU DE TREBALLAR PERQUÈ L'ALUMNAT PUGUI SUPERAR-LO.

Ufficio Scolastico Territoriale di Brescia

INCIDENZA PERCENTUALE DEGLI ALUNNI CNI *

10,6% in Italia

16,3% in Lombardia

18,0% in provincia di Brescia (20,96%)

Fonte: elaborazione su dati Ministero dell'istruzione e del merito - Ufficio di Statistica - dati aggiornati al 31/08/2022

18

Brescia rilevazione agosto 2023

ISTITUTI	TOTALE	TOTALE ISTITUTI CENSITI	%	TOT. ALUNNI BRESCIA	TOT. ALUNNI STRANIERI	%	TOT. STRANIERI NATI IN ITALIA	%	TOT. ALUNNI NAI	%
STATALI	140	140	100%	146.487	32.326	22,07%	22.193	68,65%	1.994	6,17%
CFP	32	31	96,88%	8658	2033	23,48%	1022		65	
PARITARIE Primaria 28 Secondaria 1^ grado 21 Secondaria 2^ grado 19	68	68	100%	10.783	420	3,89%	273	65%	24	5,71%
	240	239	99,58%	165.928	34.779	20,96%	23.488	67,54%	2083	5,99%

ALGUNE DADES

PER ENTENDRE L'ENTORN

- Brescia és una regió amb un 20 % d'alumnat d'origen estranger.
- És gairebé el doble de la mitjana d'Itàlia (10,6%).
- D'aquest alumnat origen estranger, més del 65% és nascut a Itàlia.

*Alunni CNI (Alumnat de Ciutadania No Italiana)

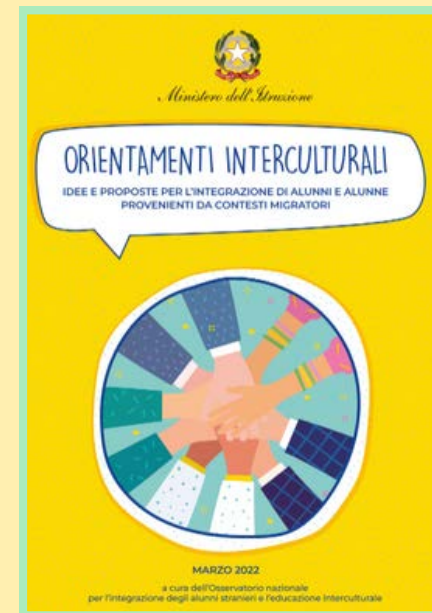
DIA 2 - 19 DE FEBRER DEL 2024

Com a fet diferencial, destaca el CIT – CENTRI INTERCULTURA TERRITORIALI- BRESCIANI que podríem entendre com l'Equip LIC dels serveis educatius que fan assessoraments als centres, gestionen formació als docents, fomenten activitats de l'àmbit de la interculturalitat, faciliten documentació i circulars traduïdes, coordinen escoles, etc.

El CIT va començar a funcionar al 2004 i ara mateix està compost per 7 docents distribuïts en 7 seus per a tota la regió de Brescia, una regió que destaca per la seva extensió.

**ENS TRANSMETEN QUE ESTAN ORGULLOSSOS
D'HAVER CREAT EL CIT JA QUE ÉS UN ELEMENT
DISTINTIU DE LA SEVA REGIÓ.**

També fan referència i destaquen el document *Orientamenti Interculturali* del 2022 que pretén promoure el canvi de mirada respecte als suports per a l'alumnat d'origen estranger a nivell de tot Itàlia.

**IGUAL QUE A CATALUNYA
EXISTEIX LA MATRÍCULA
VIVA EN QUALSEVOL
MOMENT DEL CURS.**

Acabem la visita explicant el sistema educatiu i l'acolliment de l'alumnat d'origen estranger a Catalunya.

Ufficio Scolastico Territoriale Brescia

DIA 3 - 20 DE FEBRER DEL 2024

Avui visitem l'*Istituto Tecnico Commerciale Alba Ballini* on funciona una *Classe d'Accoglienza* compartida amb un centre que està a l'altra banda del carrer. L'alumnat d'origen estranger assisteix a aquesta aula per aprendre l'italià com a L2.

La professora Maripina Sforza ens explica el funcionament i els principis pedagògics d'aquesta aula. Després de la matriculació al centre, que pot ser en qualsevol moment del curs, el consell de docents, havent passat les proves inicials, decideix quines assignatures cursarà l'alumne amb el curs ordinari i quantes hores (2-4-6-8 h/set) assistirà a la *Classe d'Accoglienza*. Caldrà, però, respectar la condició que aquest alumnat sempre estarà com a mínim la primera hora del matí i l'última amb el seu grup ordinari. És a dir, no volen que cap d'aquests alumnes quedi desvinculat del seu grup, promouen la integració.

Istituto Tecnico Commerciale Abba Ballini

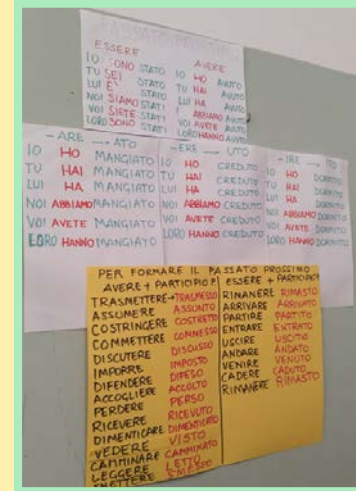
DIA 3 - 20 DE FEBRER DEL 2024

La tasca en aquesta aula la coordinen dues docents i l'horari va canviant setmanalment. Tenen una graella on apunten els alumnes que hi assisteixen, en quin horari i el treball que realitzen, així poden indicar a cadascú les tasques a fer.

Ens comenta que tenen força material, per exemple, ens ensenya que a partir d'una imatge amb bastides de suport creen 3 nivells d'exigència (preA1, A1 i A2) per practicar l'expressió oral. Tanmateix, pel que observem entenem que aquest material és majoritàriament digital i dossiers fotocopiats en paper.

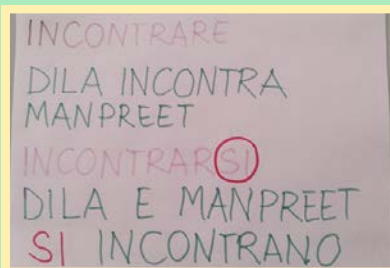
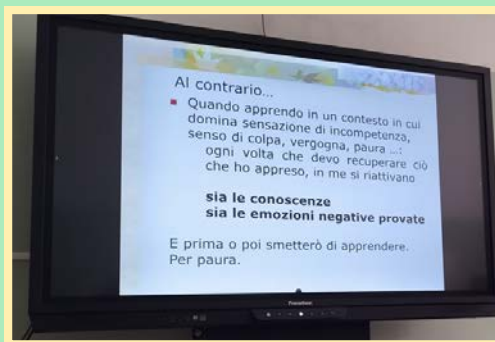
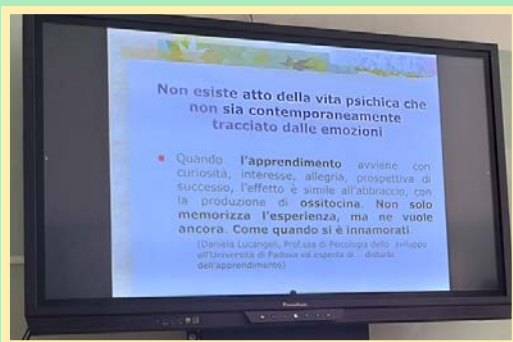
**ÉS L'ÚNICA CLASSE
D'ACCOGLIENZA DE TOTA
LA PROVINCIA DE
BRESCIA.
DESTACA PERQUÈ
COMPTA AMB UN ESPAI
FIXE I DUES TUTORES.**

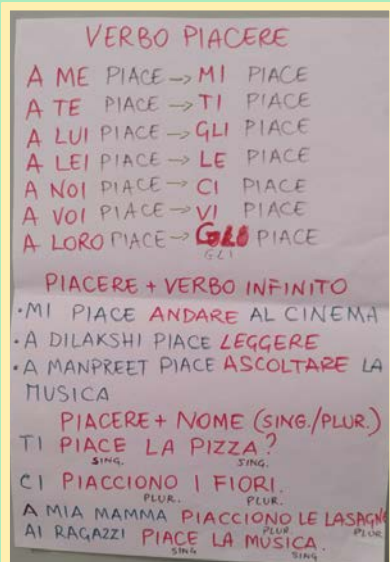
**A LA RESTA DE CENTRES TROBEM
“LABORATORIO LINGUISTICO”
O
“AULA DI ALFABETIZZAZIONE”**

Istituto Tecnico Commerciale Abba Ballini

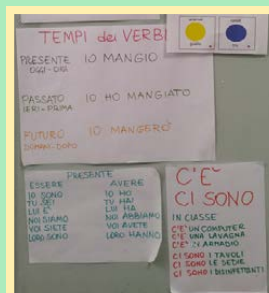
DIA 3 - 20 DE FEBRER DEL 2024

GAIREBÉ TOTS ELS REFERENTS VISUALS ES BASEN EN EL LLENGUATGE ESCRIT I NO SÓN GAIRE ATRACTIUS.

SEMBLA QUE LI DONIN MOLTA IMPORTÀNCIA A LA PART ESCRITA DE LA LLENGUA.

Durant la seva presentació la tutora de la *Classe d'Accoglienza* ens transmet el seu entusiasme i descriu els **elements essencials que cal tenir en compte**:

- És necessari que hi hagi un **AMBIENT DE CONFIANÇA** entre l'alumnat i les docents.
- Considera que la **AA** ha de ser **COM UNA CUIRASSA PROTECTORA**: càlida empàticament, neutra en les avaluacions, és a dir, sense provocar ansietat i que sigui estimulant per afavorir l'aprenentatge.
- En qualsevol moment, l'alumnat pot anar a l'AA, ha de ser el seu espai de confiança.
- Cal ser conscient que **TOT L'ALUMNAT ÉS IGUAL** (perquè tot l'alumnat NAI ve a aprendre l'italià i a comprendre el context escolar) i, a la vegada, **TOT L'ALUMNAT ÉS DIVERS** (per nacionalitat, idioma, edat, capacitat, velocitat d'aprenentatge, interès, habilitats i coneixements anteriors...).
- El **MATERIAL** ha de ser **DIFERENCIAT** segons les necessitats dels alumnes
- Cal fer **PLANS INDIVIDUALITZATS** per a cada alumne/a.
- El treball docent en aquesta aula ha de basar-se en ser **FLEXIBLES**, tenir **PACIÈNCIA** i **ENERGIA**.
- Considera que és molt positiu que AA sigui un **ESPAI ESTABLE**, això facilita la gestió i l'organització.
- Considera que el **TREBALL ENTRE IGUALS**, és un "potenciador" lingüístic que accelera de l'aprenentatge.

Istituto Tecnico Commerciale Abba Ballini

DIA 4 - 21 DE FEBRER DEL 2024

Avui és el dia internacional de la *Lingua Madre* i anem a visitar el *Centro Provinciale Istruzione Adulti (CPIA 1)*, la visita és després de dinar perquè en un centre d'educació d'adults l'horari preferent és el de POMERIGGIO (tarda).

El CPIA1 també és la seu principal d'una institució que prop de 3.000 alumnes en diferents seus repartides en tota la regió.

Com a les altres visites, ens fan una presentació del centre educatiu durant la que ens expliquen quines formacions realitzen i a qui van dirigides. Les formacions principals que ofereixen són aquelles destinades a l'aprenentatge la *Lingua Italiana* com a L2 perquè l'alumnat pugui obtenir l'acreditació ja que necessiten acreditar un nivell A2 d'italià per obtenir el permís de residència de llarga estada. En el CPIA 1 també ofereixen ensenyaments de l'educació secundària obligatòria de primer i segon cicle.

I segons la varietat d'alumnat que tenen ajusten les formacions al calendari de manera que l'alumnat pugui escurçar els terminis per obtenir les titulacions necessàries i poder-los compatibilitzar amb les feines.

CPIA 1 - Centro Provinciale Istruzione Adulti

DIA 4 - 21 DE FEBRER DEL 2024

D'altra banda, la Professora Annalisa Lodrini ens explica el Progetto di potenziamento (programa de millora) dirigit a joves nouvinguts i menors estrangers no acompanyants MENA), aquests últims xifrats en 230 el passat desembre. Uns joves que sovint són analfabets o la seva escolarització als països d'origen ha estat molt irregular.

Aquest programa es tracta en una formació de 2 cursos acadèmics. En el primer curs es fa l'ensenyament de l'italià com a L2 i algunes matèries adaptades, on destaca un programa musical per construir identitat d'equip. El segon any, es treballa en la preparació per a realitzar l'examen estatal de l'ensenyament secundari.

CPIA 1 - Centro Provinciale Istruzione Adulti

DIA 5 - 22 DE FEBRER DEL 2024

L'HORARI DE LES ESCOLES I INSTITUTS POT SER DE MATÍ I TARDA O NOMÉS MATINS.

HI HA CENTRES QUE NOMÉS FAN CLASSE AL MATÍ I LLAVORS LA SETMANA ESCOLAR INCLOU EL DISSABTE.

Avui ens desplaçem fora de la ciutat de Brescia i agafem el tren fins al poble de Verolanuova, un poble d'uns 8.000 habitants situat en un l'entorn agrari i rural.

Els integrants de la mobilitat ens separem per visitar una de les seus de l'*Istituto Istruzione Superiore Pascal Mazzolari*; l'altra seu és al poble veí de Manerbio on anirà l'altra meitat del grup.

Ens comenten que part de l'alumnat viu en cases aïllades al camp, i sorprenentment ens comenten que en aquestes zones rurals les escoles i instituts només tenen horari de matí perquè a la tarda no hi ha servei d'autobusos.

Aquest institut és un "*institut d'istruzione*", és a dir, per a noies i nois a partir de 14 anys que han acabat la "*Scuola Secondaria de 1º grado*".

A l'edifici que visitem l'alumnat pot fer Liceo científic-biomèdic, tradicional, ciències aplicades (informàtica), ciències humanes i econòmic-social; així com estudis tècnics de: administració i finances, màrqueting i relacions internacionals, i també formació professional d'àmbit sanitari.

AQUEST ÉS UN CENTRE FORÇA ALLUNYAT DE LA MEVA EXPERIÈNCIA EN ESCOLES D'INFANTIL I PRIMÀRIA.

Istituto Istruzione Superiore Pascal Mazzolari

DIA 5 - 22 DE FEBRER DEL 2024

La primera sensació, en arribar, ha estat que era un edifici gris i antic, però, per dins, destaca per l'amplitud i la lluminositat. Les aules tenen panells digitals i disposen de mobiliari modern i funcional.

Com a la resta de visites, ens han preparat una presentació i, per començar, ens expliquen que, actualment, tenen els següents % d'alumnat d'origen estranger: *18% Liceu - 35% I. Tècnic - 60% I. Professional*
La mitjana està en el 30% del total.

Entre els seus objectius està integrar aquest alumnat en els seus grups ordinaris, per tant, l'alumnat seguirà les assignatures amb el grup classe i sortirà de l'aula les hores necessàries per aprendre la llengua italiana com a L2.

En aquest centre compten amb uns mediadors per orientar les famílies i els alumnes en els estudis, però sembla que aquesta figura actua en la preinscripció i matriculació però no està present en l'equip docent. Per això, la gestió de la interculturalitat recau en els tutors de grup durant el curs.

**L'INSTITUT TÉ MOLT ESPAI!
ÉS AMPLI I LLUMINÓS
COM ELS ALTRES
CENTRES VISITATS
PERÒ EN AQUEST,
EL MOBILIARI ES MODERN!**

Istituto Istruzione Superiore Pascal Mazzolari

DIA 5 - 22 DE FEBRER DEL 2024

Una altra tasca, quan l'alumnat s'incorpora al centre, és l'avaluació inicial de la llengua italiana de l'alumnat *NAI* (*Neo Arrivati in Italia*) a partir de proves basades en els nivells A1, A2, B1 o B2.

Un cop fetes les proves inicials reparteixen aquest alumnat en 3 grups d'alfabetització: nivell 0, A1 i A2. Per exemple, el grup de nivell A1 surt 6 hores a la setmana de l'aula ordinària i el grup del nivell A2 ho fa 4 hores.

El professor Gatti comenta que una de les dificultats que tenen és que sovint un grup d'un mateix nivell té diversos professors. Això succeeix perquè aquests docents només dediquen unes hores de la seva jornada a aquesta tasca. L'objectiu és tenir 2 docents fixos per a cada nivell de les classes d'italià com a L2.

NO TENEN PLACES DE PROFESSORAT ESTRUCTURALS PER LES CLASSES D'ITALIÀ PER A L'ALUMNAT D'ORIGEN ESTRANGER. .

També ens expliquen que la metodologia es basa, majoritàriament, en la comunicació, les 4 habilitats lingüístiques i la simplificació de textos.

Els docents d'aquests grups d'alfabetització comparteixen unes graelles d'avaluació amb l'equip docent dels estudis però no s'utilitzen per fer l'avaluació de l'alumnat sinó per orientar i comunicar els progressos d'aquest alumnat

Istituto Istruzione Superiore Pascal Mazzolari

DIA 5 - 22 DE FEBRER DEL 2024

He trobat a faltar la possibilitat de poder assistir a una d'aquestes classes, a canvi, hem rebut un petit grup d'alumnes a fer-nos una mostra. Ha servit per confirmar que aquests grups són diferents de les aules d'acollides i centren els esforços en l'aprenentatge de la llengua, sobretot en l'aspecte escrit més que en l'oral, malgrat que l'oralitat hauria de ser l'habilitat principal a potenciar. Tot i que, potser, això és perquè l'entorn de parla italiana ja és prou potent per fomentar la pràctica oral.

Per acabar, la referent d'interculturalitat del centre ens ha organitzat dues visites culturals: Palazzo Gambara (seu de l'ajuntament) i a la basilica di San Lorenzo Martire.

**Palazzo Gambara
S-XVII**

**Basilica di
San Lorenzo Martire**

DIA 6 - 23 DE FEBRER DEL 2024

UN ISTITUTO COMPRENSIVO È FORMATO PER UN GRUPPO DI CENTRI D'UNA ZONA CHE POSSONO ESSERE D'INFANTILE, PRIMARIA E SECONDARIA.

En aquesta última visita de la mobilitat anem a veure un *istituto comprensivo* i finalment acabem d'entendre que “comprensivo” no es refereix a entendre sinó a agrupar.

L'*Istituto Comprensivo Ovest 1* de Brescia agrupa 2 escoles d'infantil, 2 de primària i 1 de secundària de 1r grau. I, a més a més, és la seu del CIT de l'àmbit 6 de Brescia que inclou 23 *istituti comprensivi*.

Per rebre'ns ens espera la professora Bárbara que ens explica l'organització del centre, el grau d'alumnat d'origen estranger i les estratègies per al seu acolliment i el grau.

En aquesta presentació, també comenta les funcions del referent del CIT i del protocol d'acollida. El Protocol d'Acollida que fan servir és un document que recull totes les actuacions a fer quan arriba alumnat nou.

MAI ÈS UN NEN ESTRANGER AMB MANCANES SINÓ AMB POTENCIAL I EXPERIÈNCIA DEL MÓN.

Istituto Comprensivo Ovest 1

DIA 6 - 23 DE FEBRER DEL 2024

El % d'alumnat d'origen estranger d'aquest I.C. és el 79%, amb alumnat d'origen de 42 procedències (Índia, Pakistan, Egipte, Marroc, Ucraïna, etc.) El % és encara més alt a l'escola que visitarem: *Scuola Volta*. També destaca la mobilitat de l'alumnat, de l'inici de curs fins al febrer hi ha hagut 70 entrades i 55 sortides d'alumnes.

Quan els alumnes s'incorporen al centre, els passen un test i proves inicials per poder decidir la compatibilitat presenten i a quins grups els poden ubicar. Intenten observar aspectes com: les experiències, nivell de llengua oral i escrita, història d'escolaritat prèvia, etc.

També ens expliquen que fan servir Plans Individuals on s'indiquen les assignatures que l'alumne cursarà i les que no, així com les hores que sortirà de l'aula per a fer l'aprenentatge de l'italià com a L2. El model de PI per als nousvinguts és un document de text simple, fet a ordinador.

DIA 6 - 23 DE FEBRER DEL 2024

Després anem a visitar l'*Scuola Volta* on ens estan esperant amb moltes ganes. Dos alumnes d'origen sud-americà ens faran de guies per les aules d'aquest centre de primària.

Per la decoració queda ben clar que han celebrat el Dia de la *Lingua Madre* (21 de febrer) i li han donat gran importància. Estem en una escola en què l'italià no és la *lingua madre* dels alumnes, sinó, i només, de les docents.

L'organització de les classes és bastant tradicional amb l'alumnat arreglat amb files mirant cap a la pissarra en tots els nivells i amb força referents escrits d'elements gramaticals de la llengua, com per exemple, conjugacions de verbs.

Sí que podem observar en diferents alumnes suport de vetlladores i/o docents de suport per alumnat amb NEE.

La visita a l'*Scuola Volta* ha estat un bon final de mobilitat perquè, passejant per les aules, hem vist que els reptes de l'educació són semblants a Brescia i a Catalunya.

Scuola Volta. Istituto Comprensivo Ovest 1

TORNADA

Quan l'aprenentatge es produeix amb curiositat, interès, alegria, perspectiva d'èxit, l'efecte és similar a una abraçada, amb la producció d'oxitocina. No només memoritza l'experiència, en vol més encara. Com quan estàs enamorat.

Al contrari...

Quan aprenc en un context on domina el sentiment d'incompetència, culpa, vergonya, por... cada cop que he de recuperar que he après, es reactiven en mi el coneixement i les emocions negatives experimentades, i tard o d'hora, deixaré d'aprendre, per por.

Daniela Lucangeli

Professora de psicologia del desenvolupament a la Universitat de Pàdua i expert en trastorns d'aprenentatge.

Mobilitat Brescia 2024

QUÈ M'ENDUC A LA MALETA?

Conèixer uns companys de viatge fantàstics!

A Brescia tenen un concepte molt ampli de *background migratori*.

Agraïment per haver pogut participar en aquesta experiència.

A Brescia cada centre decideix quins recursos propis utilitza per donar suport a l'alumnat nouvingut sense que el temps passat al sistema educatiu sigui un limitant.

Corroborar que l'entorn lingüístic és essencial per l'aprenentatge de la llengua. Allà l'italià és present a l'entorn i per tant, és una eina que facilita l'aprenentatge, i en canvi a casa nostra l'entorn no sempre suma, de vegades, juga en contra.

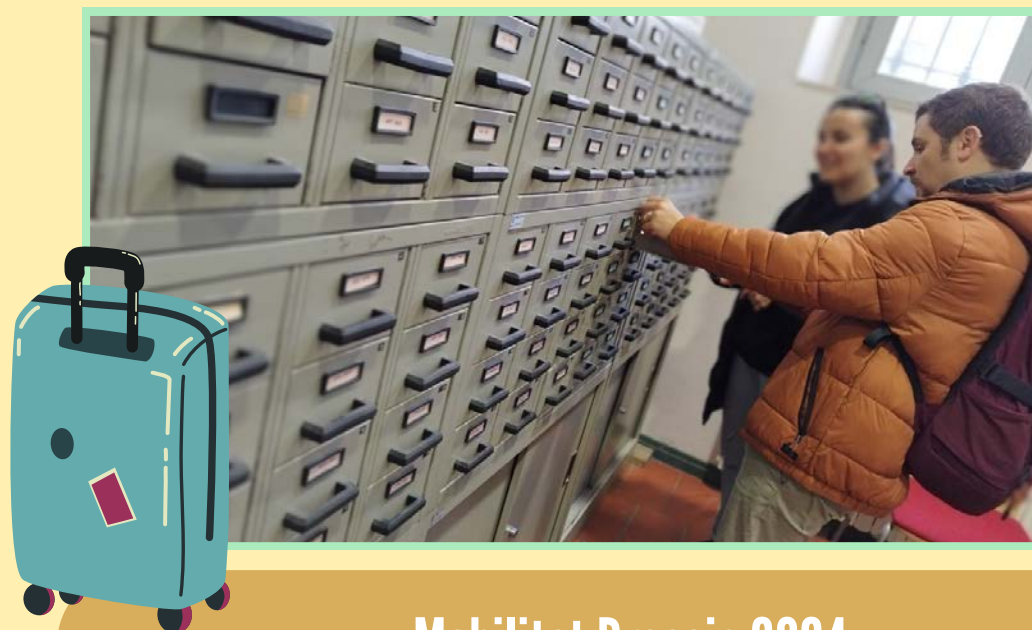
A Catalunya som afortunats per tenir dotacions específiques (AA) per donar suport a l'alumnat nouvingut que no tenen a Brescia.

Comprovar que docents de diferents països compartim els mateixos reptes.

Posar-me, una mica, a la pell d'un alumne nouvingut i ser conscient de l'esforç que requereix intentar entendre totes les explicacions en una llengua desconeguda.

Em quedo amb ganes d'haver pogut observar més pràctiques docents relacionades amb l'aprenentatge de l'italià com a L2.

Adonar-me de la capacitat de posar en marxa la intercomprensió entre llengües per comunicar-nos.

Mobilitat Brescia 2024

Dels 7 centres que formen part del Microconsorci ESAM-TILC, en aquesta mobilitat ha participat un representant de:

- *Escola Antoni Roig (Torredembarra)*
- *Escola Colors (Les Franqueses del Vallès)*
- *Escola FEDAC (Vic)*
- *Institut Escola Coves d'en Cimany (Barcelona)*
- *Institut Jonqueres (Sabadell)*
- *Servei de Suports i Recursos Lingüístics del Departament d'Educació.*

18-24 de febrer del 2024
Brescia